

Beleidsplan Sociale Veiligheid

School: Megelsheim

Status: Definitief, instemming MR 11-05-2023

Inleiding

We zien wie je bent en bieden wat je nodig hebt is één van de vier kindbeloften van Dynamiek scholengroep. Om dit waar te kunnen maken moeten onze leerlingen zich veilig voelen. Een veilige omgeving is een belangrijke voorwaarde om te kunnen leren en jezelf als kind goed te kunnen ontwikkelen. Zowel op school als binnen de thuissituatie. De manier waarop wij werken aan sociale veiligheid staat beschreven in onderstaand beleidsplan. Wij beschrijven eerst onze visie ten aanzien van sociale veiligheid. Daarna hoe we handelen ten aanzien van preventie en signalering. Vervolgens hoe de onderzoeksfase en de daadwerkelijke aanpak eruitzien. Tot slot hoe de verantwoordelijkheden ten aanzien van sociale veiligheid belegd zijn en hoe we ervoor zorgen dat het sociale veiligheidsbeleid gemonitord wordt.

Visie	Preventie en signaleren	Onderzoeken en aanpak	Verantwoordelijkheden en monitoring van beleid
-------	-------------------------	-----------------------	--

Visie

Onze school biedt voor elk kind en elke medewerker een veilige leer- en werkomgeving. Dat is ons uitgangspunt en daar werken we continu aan.

Een veilige school is in onze ogen:

- Een school als gemeenschap, waarin kinderen en medewerkers¹ actief worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor veiligheid en welzijn van zichzelf en anderen, hun omgeving, de schoolgemeenschap en samenleving.
- Een school die actief werkt aan het voorkomen, herkennen en aanpakken van grensoverschrijdend gedrag.
- Een school waarin medewerkers en kinderen kritisch naar elkaar kijken; waar elk incident serieus wordt genomen en aanleiding is voor het voorkomen van nieuw grensoverschrijdend gedrag.
- Een school waarin medewerkers en leerlingen aan het denken worden gezet over hun houding en handelen en waarin iedereen hier open over kan praten.
- Een school waar iedereen zichzelf mag zijn, oog is voor verschillen in waarden en normen en niemand wordt buitengesloten (streven naar inclusie, alle kinderen zijn welkom). We bereiden kinderen hiermee voor op een pluriforme samenleving. We laten daarmee zien dat de wereld groter is dan de school, onze 4e kindbelofte.

We zijn ervan overtuigd dat je pas tot leren kan komen, als je je veilig voelt.

Kinderen hebben grenzen nodig hebben om de veiligheid te waarborgen voor zichzelf en anderen. Daarnaast hebben zij ruimte nodig om te ontdekken waar grenzen liggen, fouten te maken en te leren verantwoordelijkheid dragen voor de veiligheid van eenieder. Dit vraagt van onze professionals dat zij voortdurend balans zoeken in ruimte bieden en grenzen stellen.

Sociale veiligheid gaat over het bevorderen van sociaal gedrag en tegengaan van grensoverschrijdend gedrag zoals pesten, agressie, geweld, discriminatie, (seksuele) intimidatie, racisme, radicalisering en extremisme. Zowel op school als op digitale platforms. In bijlage 1 wordt het begrip pesten en het onderscheid tussen pesten en plagen verder uitgelegd.

¹ Het beleid rondom sociale veiligheid van medewerkers is opgenomen in het arbobeleid en wordt in dit stuk daarom niet verder meegenomen.

Soms is er sprake van een onveilige thuissituatie doordat er huiselijk geweld en/of kindermishandeling plaatsvindt. We volgen dan de procedure zoals afgesproken bij Dynamiek. Zie Dynamiek Handboek: 325 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Rol van ouders

Wij willen als school graag samen met de ouders optrekken op dit terrein. In het geval van incidenten zoeken we snel contact om samen te bespreken hoe we hiermee om zullen gaan. Maar ook in meer algemene zin willen we ouders bij het veiligheidsbeleid betrekken. Dat doen we door ze te informeren over wat de school doet aan het voorkomen en aanpakken van ongewenst gedrag als pesten. En over bij wie ze terecht kunnen als er iets is. We nemen ouders serieus daarin. Om ervoor te zorgen dat de veiligheid in en om de school iets wordt waarvoor ouders en school zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen, gaan we met ouders het gesprek aan. We informeren en betrekken ouders hierbij als volgt:

- Bij onze kind-, start- en voortgangsgesprekken is welzijn een belangrijk speerpunt.
- Via diverse communicatiekanalen informeren we ouders over de vertrouwenspersoon en de coördinator sociale veiligheid.
 - Onze vertrouwenspersoon en de coördinator sociale veiligheid stellen zich in de groepen voor in de periode tussen zomervakantie en herfstvakantie.
- Via ISY communiceren we over ons onderwijs. Dit doen we in tekst én in beeld. We hebben aandacht voor het uitdragen van onze visie, waar een veilig pedagogisch klimaat de basis is voor groei.

Preventie en signaleren van sociale onveiligheid

Om een veilig schoolklimaat te scheppen en te behouden, waarin pesten en ander grensoverschrijdend gedrag zo min mogelijk voorkomt en snel signaleerd wordt als het wel voorkomt, doen we het volgende:

1. Een schoolbreed programma / samenhangend aanbod in groep 1-8.
Ons thematisch en projectmatig werken vanuit JELO.
 - In Jeelo staan drie stappers met *Regel je gedrag*. Deze zijn gekoppeld aan de executieve functies. Aan deze executieve functies heeft Jeelo ook "Theory of Mind" toegevoegd. Het jezelf kunnen verplaatsen in een ander.
 - In Jeelo is samenwerken een belangrijke vaardigheid om binnen de projecten aan te werken. Ook hier reflecteren we op met de kinderen.
 - Bij 3 van de 12 maatschappelijke Jeelo-projecten zijn er relaties met sociaal emotioneel welbevinden en komt de sociaal emotionele ontwikkeling aan bod. Dat zijn: omgaan met elkaar, zorgen voor jezelf en anderen, veilig helpen.
 - Verder is digitale geletterdheid (voorkomen van online pestgedrag) en burgerschap ook geïntegreerd in diverse Jeelo-projecten.

Aanvullende vaste programmaonderdelen gericht op preventie en signalering:

- De gouden weken (met groene spelen) in de eerste twee weken van het schooljaar;
 - Lentekriebels (groep 1 t/m 8);
 - De week van de mediawijsheid (groep 7,8);
 - Wie is de mol (complimenten geven aan elkaar, aardig zijn) groepen 4-5-6;
 - Gedenkmomenten met een kaarsje. Hierbij staan we stil bij de gedachte van een ander. Dat kan zijn wat iemand dwars zit of waar hij/zij juist gelukkig van wordt. Groepen 1 t/m 6 op vraag. Groepen 7 en 8: 1x per week.
 - Kind- en voortgangsgesprekken;
 - De inzet van coöperatieve werkvormen in ons onderwijs;
 - Mogelijkheid van signalen oppakken vanuit de kinderraadgesprekken.
2. Onze leerkrachten, onderwijsassistenten en KT-leden observeren dagelijks de houding en het gedrag van kinderen.
 3. Het uitdragen van een positieve sociale en morele norm, zoals: het geven van complimenten aan elkaar, omgangsafspraken, directe correctie van gedrag dat haaks staat op de norm, goed voorbeeld zijn voor elkaar, begroeten van kinderen bij binnenkomen.
 4. Investeren in de relaties met kinderen en ouders. We voeren regelmatig kindgesprekken en gesprekken met alle leerlingen over welbevinden. Door de kindgesprekken versterken we de driehoek ouders-school-kind en kunnen we nog beter signaleren.
 5. De kinderen voelen zich medeverantwoordelijk voor elkaar en de omgeving. Dit stimuleren we binnen ons thematisch en projectmatig Jeelo-onderwijs.
 6. Pedagogische waarden: Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de sociale norm is. Daarom zijn duidelijke pedagogische waarden in de klas/unit en school van belang. Op onze school gelden de volgende waarden:
Respect, veiligheid en welbevinden.
 7. Toezicht bij ons op school: Leerlingen hebben, naast gelegenheid tot oefenen met zelfstandigheid, ook toezicht nodig. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Zij hebben begeleiding nodig in het leren omgaan met elkaar. Daarnaast hebben ze grenzen nodig en inzicht waarom grenzen nodig zijn. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht is, onveiligheid bij leerlingen ontstaan. Risico vormen overgangssituaties en situaties die ongestructureerd verlopen, zoals van klas naar schoolplein of gymlokaal, vlak voor en na schooltijd. In ons beleid *regels en routines* geven we duidelijkheid over gewenst gedrag en daarmee dragen we bij aan een gestructureerde omgeving, waarbij kinderen weten wat er van hen verwacht wordt.
 8. Bij het handhaven van gedrag dat past bij onze pedagogische waarden is het gedrag van leerkrachten (en andere volwassenen in de school) cruciaal. We handhaven door:
 - Modelgedrag te tonen.
 - Leerlingen te herinneren aan de waarden en te complimenteren voor positief gedrag.
 - Leerlingen aan te spreken die gedrag laten zien dat niet bij onze waarden past.
 - Alle volwassenen in de school helpen bij het toezicht houden op het naleven van de waarden. Dit is een teamverantwoordelijkheid.
 9. Om de sociale veiligheid in kaart te brengen, nemen we jaarlijks de vragenlijsten sociale Veiligheid van WMK af, volgens Dynamiekafpraak in groep 7 en 8. Op onze school ook in groep 6 en indien wenselijk in groep 5.
 10. De resultaten van de vragenlijsten worden besproken met leerlingen(raad), team en MR.
 11. We hebben korte lijnen met partners die ons kunnen ondersteunen ten aanzien van preventie en signalering, zoals JGZ.

Onderzoeken en aanpak

Bij signalen van onveiligheid tussen leerlingen onderling handelen we als volgt:

We gaan in gesprek met de betreffende leerlingen/groep en eventueel met ouders om de situatie te verhelderen en vanuit de verschillende perspectieven te kunnen bekijken. Op basis van het beeld van de situatie zijn de volgende acties mogelijk:

Zinvol straffen

We zijn ervan overtuigd dat straffen alleen tot gedragsverandering leiden als de dader de straf als zinvol ervaart. Dat gebeurt als de leerling zich mede-eigenaar wordt van het probleem en zelf wil nadenken over de consequenties van zijn/haar gedrag en de oplossing ervan. We stoppen daarom energie in bewustwording van het kind van zijn eigen aandeel in de situatie. Deze vorm van straf wordt gezien als 'herstellen', soms daadwerkelijk fysieke schade herstellen, soms het vertrouwen winnen van de ander of een andere oplossing die bijdraagt aan de behoeften van betrokkenen.

De steungroep aanpak

De steungroep aanpak is een effectieve, oplossingsgerichte manier om pesten snel te stoppen. Uitgangspunt is dat pesten een groepsprobleem is. Een selecte groep kinderen wordt in een geleid gesprek uitgenodigd zelf oplossingen te bedenken om het pesten van een medeleerling te stoppen. Ondertussen houdt de leerkracht of coördinator sociale veiligheid contact met de gepeste. De steungroep aanpak kan ook plaatsvinden met de gehele groep.

Incidentenregistratie

Indien er sprake is van een incident volgen we de afspraken zoals gesteld in bijlage 2 en 3.

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten.

Onze aanpak is in de basis hetzelfde. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet. Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich meebrengt, daarvan zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen te leren om te gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot digitaal burger.

We hebben de volgende specifieke afspraken gemaakt over digitaal pesten en over online communiceren.

- We besteden in het algemeen aandacht aan dit onderwerp in:
 - o Het projectmatig werken met Jeelo;
 - o Lentekriebels;
 - o De week van de mediawijsheid in de groepen 7 en 8.
- Online incidenten op school worden op dezelfde wijze door school opgepakt als een pest-incident.
- Om de risico's op online pesten op school te verminderen geldt dat alleen bij toestemming van de leerkracht een leerling gebruik mag maken van de chatfuncties in diverse programma's. Het chatten mag in bepaalde situaties om van en met elkaar te leren. Dus bijvoorbeeld vragen m.b.t. de lesstof. Het is niet de bedoeling om digitaal sociale contacten te leggen via deze programma's.

Kinderen (en hun ouders/verzorgers) zijn verantwoordelijk voor het gebruik en de inhoud van sociale media. Dit gebeurt veelal buiten de lestijd. Incidenten in de privésfeer moeten daar ook worden opgelost. Indien kinderen ermee naar school komen, wordt het indien nodig op school besproken. Als dit niet het geval is kan in overleg met de leerkrachten ervoor gekozen worden om faciliterende gesprekken te houden rondom de groepsdynamiek.

Herstelgesprekken, schorsing en verwijdering

Ondanks bovenstaande maatregelen, kan het voorkomen dat de pester zijn of haar gedrag niet bijstelt of zijn de (pest)situaties zo ernstig dat er iets anders moet gebeuren.

Voordat de fase van schorsing en/of verwijdering ingaat, geven we aan de betrokkenen een laatste kans om de situatie te herstellen. We gebruiken hierbij de vorm van herstelgesprekken. In bijlage 6 staat uitgelegd hoe dit in zijn werk gaat. Wanneer er sprake is van ernstig wangedrag en onveiligheid, rest schorsing of verwijdering. We volgen dan de procedure zoals afgesproken bij Dynamiek. Zie Dynamiek Handboek: 306 Schorsing en verwijdering van leerlingen.

Verantwoordelijkheden en monitoring van beleid

Onze school heeft een coördinator sociale veiligheid. Deze coördinator heeft aandacht voor het welbevinden, sociale omgang en onderling respect van kinderen. Wij kiezen ervoor om deze taak mee te nemen in het bredere perspectief van de pedagogische opdracht van de school, en de domeinen van sociale competentie en burgerschapsvorming. De coördinator is het eerste aanspreekpunt op school op het moment dat de sociale veiligheid van een kind op school of in de thuissituatie in gevaar (lijkt) te komen.

De coördinator sociale veiligheid is betrokken bij het signaleren, onderzoeken en aanpakken van pesten/agressie/geweld tussen/met kinderen en onveiligheid thuis. De coördinator functioneert als klankbord voor collega's ten aanzien van het thema sociale veiligheid. De coördinator zorgt ervoor dat het sociale veiligheidsbeleid en de meldcode kindermishandeling worden geïmplementeerd en geborgd. De coördinator heeft hiervoor scholing gevolgd, vormt een netwerk met de andere coördinatoren binnen Dynamiek scholengroep en volgt samen met dit netwerk jaarlijks een vervolg/opfrisscholing.

Bijlage 1: Definitie pesten

Pesten

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- verschil in macht tussen pester en gepeste.

We leren kinderen dat er onderscheid is tussen pesten en plagen. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten.

We leren kinderen ook dat je verschil van mening kunt hebben (een conflict), en dat je deze oplost door met elkaar in gesprek te gaan.

Bijlage 2: Definitie incident/ongeluk

Het betreft hier een lichamelijk incident, een ongeluk.

Er is hier sprake van een ongelukkige samenloop van omstandigheden. De veroorzaker had geen negatieve intentie en/of de bedoeling om leed te berokkenen.

We melden incidenten/ongelukken bij ouders wanneer:

- hulp nodig is/was van een externe (bijvoorbeeld de huisarts)
- extra alertheid vanuit ouders/verzorgers op zijn plaats is.

Het incident/ongeluk leggen we vast in Parnassys.

Incidenten met als gevolg bijvoorbeeld alleen een blauwe plek of een klein sneetje worden verzorgd door de aanwezige BHV-er en zijn daarna afgehandeld.

Bijlage 3: Conflict-/ grensoverschrijdend gedrag

Het betreft hier situaties vanuit een van twee varianten:

1. Er is letsel of er was sprake van een gevaarlijke onveilige situatie in de klas door handelen van een ander.
2. Er is sprake van licht grensoverschrijdend gedrag. We spreken hier over het grijze gebied. We willen op school voorkomen dat er sprake is van een trend. Ongewenst gedrag moet een halt toe worden geroepen. Als richtlijn voor het grijze gebied hanteren wij binnen het team:
 - 1 keer licht grensoverschrijdend gedrag kan voorkomen. De leerling wordt aangesproken op zijn taalgebruik/gedrag.
 - Bij 2 keer licht grensoverschrijdend gedrag gaan we extra opletten of hier sprake is van een trend. Ook nu wordt de leerling kort aangesproken op zijn gedrag/taalgebruik.
 - Bij 3 keer licht grensoverschrijdend gedrag bespreken we het gedrag met kind en ouders.

We gebruiken in Parnassys de notitie incidenten om het vast te leggen.

Bijlage 4: Zinvol straffen

Zinvol straffen

We zijn ervan overtuigd dat straffen alleen tot gedragsverandering leiden als de dader de straf als zinvol ervaart. Dat gebeurt als de leerling zich mede-eigenaar wordt van het probleem en zelf wil nadenken over de consequenties van zijn/haar gedrag en de oplossing ervan. We stoppen daarom energie in bewustwording van het kind van zijn eigen aandeel in de situatie. Deze vorm van straf wordt gezien als 'herstellen', soms daadwerkelijk fysieke schade herstellen, soms het vertrouwen winnen van de ander of een andere oplossing die bijdraagt aan de behoeften van betrokkenen.

Bijlage 5: De steungroep aanpak

De steungroep aanpak is een effectieve, oplossingsgerichte manier om pesten snel te stoppen. Uitgangspunt is dat pesten een groepsprobleem is. Een selecte groep kinderen wordt in een geleid gesprek uitgenodigd zelf oplossingen te bedenken om het pesten van een medeleerling te stoppen. Ondertussen houdt de leerkracht of coördinator sociale veiligheid contact met de gepeste.

Bijlage 6: Herstelgesprekken

Herstelgesprekken

De betrokken partijen komen bij elkaar met als doel om de 'schade' te herstellen. Het gaat dan niet alleen om herstel van de (materiële of emotionele) schade, maar vooral ook om het herstel van de relatie. Naast de pester en het gepeste kind worden bij voorkeur ook anderen (familieleden, vrienden, andere betrokkenen) bij het gesprek betrokken. Een voorwaarde voor een dergelijk herstelgesprek is uiteraard dat de pester (en diens ouders) verantwoordelijkheid willen nemen voor het aangedane leed, het anhoren van het verhaal van het gepeste kind (en diens ouders) over de zware gevolgen van het pesten, en dat zij bereid zijn excuses te maken. De basisvragen die centraal staan bij herstelbijeenkomsten zijn:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment en hoe denk je er nu over?
- Wie is er door het gebeurde beschadigd, benadeeld, en hoe?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedere betrokkene zijn kant van het verhaal kan laten horen?
- Wat is nodig om te herstellen wat er is gebeurd?
- Wat leren we hierover voor de toekomst?

Bijlage 7: Uitgangspunten en tips voor teamleden vanuit minicollegereeks pedagogiek

Hieronder staan enkele uitgangspunten en tips uit de online collegereeks van Steven Pont die in het schooljaar 22-23 door teamleden is gevolgd. Onderstaande tips hebben betrekking op de sociale veiligheid.

- We laten kinderen in hun waarde. Dit doen we onder andere door de emoties te benoemen die we zien.
- We werken als team zoveel mogelijk vanuit zorg, kennis en kunde in de relatie tot onze leerlingen. Hierdoor ontstaat er gezag en handelen we niet enkel vanuit macht of een hiërarchische relatie.
- We geloven in het benoemen van gewenst gedrag.
- We bieden indien nodig een veilige plek aan alle betrokkenen. Op deze veilige plek kan emotieregulatie plaats vinden.
- Er is sprake van herstel recht en herstel plicht. Het is de verantwoordelijkheid van de leerkracht om conflicten uit te praten.
- In onze communicatie werken we gericht aan:
 - De relationele boodschap (in verbinding blijven)
 - De inhoudelijke boodschap.